

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060205

DOM
2014-12-12
Stockholm

Mål nr
M 4959-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-04-29 i mål nr M 4366-13, se bilaga

KLAGANDE

KB Malmö Metallteknik

Ombud: C H B och M L

MOTPARTER

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Lomma kommun

2. BB

3. LB

4. BB

5. SFB

Ombud för 4 och 5: M B

SAKEN

Förbud för verksamhet m.m. på fastigheten XX m.fl. i Lomma kommun

Dok.Id 1175133

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår KB Malmö Metalltekniks yrkande om vilandeförklaring.

2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på följande sätt

a) Mark- och miljööverdomstolen upphäver Miljö- och byggnadsnämndens i Lomma kommun beslut den 11 juni 2013, § 70, i den del det avser förbud för KB Malmö Metallteknik att bedriva verksamhet i form av sortering och mellanlagring av annat avfall än farligt avfall, mellanlagring av farligt avfall, yrkesmässig förbehandling av elektriska och elektroniska produkter samt att genom mekanisk bearbetning återvinna annat avfall än farligt avfall på fastigheterna XX och Y m.fl. i Lomma kommun.

b) Mark- och miljööverdomstolen bestämmer vitet med vilket de fastställda försiktighetsmått är förenade till 250 000 kr varje gång något av försiktighetsmått överträds.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

KB Malmö Metallteknik (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av punkten 1 i mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa länsstyrelsens beslut att upphäva nämndens beslut om förbud att bedriva verksamhet på platsen i form av sortering och mellanlagring av farligt avfall, yrkesmässig förbehandling av elektriska och elektroniska produkter samt att genom mekanisk bearbetning återvinna annat avfall än farligt avfall.

Bolaget har även yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska jämka det vite med vilket de av mark- och miljödomstolen fastställda försiktighetsmått är förenade till ett skäligt belopp.

För det fall Mark- och miljööverdomstolen finner att mark- och miljödomstolens dom om förbud mot verksamheten ska stå fast, har bolaget yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska jämka det vite med vilket förbudet är förenat till ett skäligt belopp.

Bolaget har slutligen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska vilandeförklara målet i avvaktan på att bolagets ansökan om tillstånd till verksamheten avgörs. För det fall detta yrkande inte vinner bifall har bolaget yrkat att beslutet om förbud mot verksamheten jämlikt 21 kap. 5 § miljöbalken inte ska få träda i kraft och verkställas innan tillståndsfrågan har avgjorts.

BB, SFB, BB och **LB** samt **Miljö- och byggnadsnämnden i Lomma kommun** (nämnden) har motsatt sig samtliga yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört bl.a. följande. En dom varigenom en ansökan om tillstånd avslås utgör i sig inte grund för ett beslut om att förbjuda verksamheten. Ett avslag på en tillståndsansökan kan inte ensamt utgöra grund för att förbjuda en pågående verksamhet. Frågan om verksamheten innebär sådana allvarliga olägenheter att det finns grund för ett förbud måste prövas särskilt och utgå från den verksamhet som faktiskt bedrivs och de försiktighetsmått och skyddsåtgärder som vidtagits. Ett beslut om förbud måste föregås av en bedömning av och en prognos för verksamhetens omgivningspåverkan. Verksamheten medför inte en oacceptabel påverkan på omgivningen. Eftersom verksamheten kan bedrivas utan oacceptabel störning finns det inte skäl att förbjuda den.

Beslutet om förbud är under alla omständigheter mer ingripande än vad som krävs för att miljöbalken ska följas och konsekvenserna av ett förbud är orimliga. Förbudet omfattar i praktiken all verksamhet vid anläggningen, således även verksamheter som över huvud taget inte har någon omgivningspåverkan, som exempelvis den del av verksamheten som bedrivs inomhus.

Vitets storlek står inte i proportion till de begränsade olägenheter som ett förbud skulle syfta till att undanröja. Vitesbeloppet för överträdelse av försiktighetsmåttarna står inte i rimlig proportion till de olägenheter som föreläggandet syftar till att begränsa och är alltför betungande i förhållande till bolagets ekonomiska förutsättningar. Ett utdömande av beloppen innebär risk för att bolaget hamnar på obestånd.

Bolaget har i december 2013 till länsstyrelsen lämnat in en ny ansökan om tillstånd till verksamheten på platsen som kungjordes den 24 oktober 2014. Det är fråga om samma huvudsakliga verksamhet som nu är aktuell. Utgången i det ärendet får avgörande betydelse för utgången av föreliggande överklagande. Skulle ett förbud mot verksamheten träda i kraft innan tillståndsärendet avgörs föreligger risk för att verksamheten behöver avvecklas, med stora ekonomiska förluster som följd, för att sedan kunna starta upp på nytt. Detta är inte rimligt. Det nu aktuella målet bör därför

vilandeförklaras i avvaktan på att tillståndsärendet avgörs och i andra hand bör förbudet inte verkställas innan tillståndsprövningen. För det fall tillstånd inte skulle meddelas kommer det under alla förhållanden att vara svårt att hinna avveckla verksamheten inom föreskriven tid. Bolaget bedömer att det i vart fall kan behövas tre år för avveckling för det fall ett förbud skulle fastställas av Mark- och miljööverdomstolen.

Nämnden har anfört bl.a. följande. Verksamheten har befunnits otillåtlig eftersom de grundläggande hänsynsreglerna i miljöbalken inte kan uppfyllas. Det gäller särskilt lokaliseringsregeln i 2 kap. 6 § miljöbalken. Förbudet innebär inte att ingripandet blivit mera omfattande än som behövts. Genom att verksamhetsutövaren tidigare förelagts att söka tillstånd har redan en mildare form av ingripande använts. Något utrymme har inte förelagat för att i ett eller annat avseende kräva sådana förändringar av verksamheten att hänsynsreglerna kunnat uppfyllas. Tid för avveckling kan bli väsentligt kortare med hänsyn till att bolaget ingår i en koncern som bedriver verksamheter i omkringliggande kommuner och kan överföra materiel dit. Verksamheten kan förslagsvis upphöra med omedelbar verkan. Transport av maskiner och avfall från fastigheten kan ske under en tremånadersperiod. Bolaget var föremål för en större polisinsats den 9 september 2014. För närvarande pågår brottsutredning med rubriceringen ”grovt miljöbrott” och ”vapenbrott”.

BB och **SFB** har anfört bl.a. följande. Det överklagade beslutet är inte mer ingripande än vad som krävs för att miljöbalken ska följas. Den verksamhet som bedrivs på platsen medför oacceptabel störning för omgivningen. Störningar i form av bl.a. buller och gnissel från lastning och lossning av containrar, lastbilstrafik och mekanisk metallskrothantering bedrivs endast drygt 50 m från deras bostadshus. Bolaget har redan förelagts att söka tillstånd, vilket de också gjorde. Den åtgärden får därmed anses vara konsumerad av bolaget. Då återstår som rättslig åtgärd enbart ett förbud. Det är en generöst tilltagen tidsfrist för förbudets ikraftträdande. Tidsfristen ger bolaget goda möjligheter till anpassning så att negativa konsekvenser av förbudet kan minimeras. Konsekvenserna av ett förbud är därför inte orimliga. Bolaget har haft drygt tio år på sig att visa att verksamheten kan drivas med iakttagande av erforderlig hänsyn till omgivningen. Alltsedan driftstarten har det pågått

någon form av rättslig prövning av verksamheten. Det kan inte vara lagstiftarens avsikt att möjligheten till uppskjuten verkställighet av beslut om förbud jämlikt 21 kap. 5 § miljöbalken ska kunna utnyttjas i en situation som denna. Bolagets begäran om uppskjuten verkställighet ska därför avslås.

BB och **LB** har anfört att något nytt inte har framkommit som är ägnat att förbättra miljön för de närboende och att bolaget försöker förhala och förhindra rättsprocessen.

Bolaget har i bemötande anfört bl.a. följande. Det är inte möjligt att genomföra en avveckling under så kort tid som tre månader. Utformningen av den nuvarande anläggningen vid Kanik har tillkommit genom omfattande investeringar, installationsarbeten och anpassningar vid den befintliga fabriken för att passa bolagets verksamhet. Vid en omlokalisering skulle utrustning behöva flyttas och motsvarande anläggningsåtgärder behöva vidtas. Det finns inte utrymme på koncernens övriga anläggningar för att rymma verksamheten vid Kanik, som är bolagets huvudanläggning. Det är därför inte möjligt att omlokalisera verksamheten på det sätt som nämnden påstår. Vid ett förbud måste istället verksamheten vid Kanik läggas ned, med stora ekonomiska förluster och ren värdeförstöring som följd för bolaget.

Påstående om brott tillbakavisas. Det grova miljöbrott som misstankarna uppges gälla påstås innefatta bl.a. att det ska ha påträffats förorenade sediment i en sedimentationsdamm som anlades under det f.d. tegelbrukets tid någon gång på 1980- eller 1990-talet och har använts av både tegelbruket och bolaget. Det ligger i sakens natur att det kan finnas föroreningar i dagvattnet och i sedimenten.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Vilandeförklaring

Bolaget har yrkat att målet ska vilandeförklaras i avvaktan på att bolagets ansökan om tillstånd till verksamheten avgörs. Mark- och miljööverdomstolen finner inte att det föreligger skäl att vilandeförklara målet och yrkandet om detta avslås därför.

Är ett föreläggande om förbud enligt 26 kap. 9 § miljöbalken motiverat?

En tillsynsmyndighet får besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas (26 kap. 9 § miljöbalken). Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Frågan i målet är först om det kan anses motiverat att, såsom nämnden föreskrivit och mark- och miljödomstolen fastställt, förbjuda den på platsen bedrivna avfallshanteringen eller om ett sådant förbud är en för ingripande åtgärd.

Nämnden har i sitt beslut om förbud hänvisat till den prövning som tidigare skett av bolagets verksamhet på fastigheterna. En utförlig redovisning av den tidigare prövningen finns i underinstansernas avgöranden. Prövningen innefattar bl.a. domar avseende dels avslag på tillståndsansökan för verksamheten, dels förbud mot flisning (Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, domar den 4 mars 2013 i mål nr M 1224-12 och M 3165-12). Mark- och miljödomstolens domar har vunnit laga kraft genom beslut från Mark- och miljööverdomstolen att inte meddela prövningstillstånd (Mark- och miljööverdomstolens beslut den 23 maj 2013 i mål nr M 2734-13 och M 2735-13).

Bolagets då bedrivna verksamhet har således tillståndsprövats och mark- och miljödomstolen har avslagit ansökan. I mark- och miljödomstolens dom i mål nr M 1224-12, genom vilken tillståndsansökan avslogs, anförs dock bl.a. att det inte framstår som omöjligt att modifiera den då befintliga verksamheten så att den skulle kunna bedömas som så föga störande att den kan tillåtas på den nuvarande platsen utan att ytterligare mark tas i anspråk. Sökanden hade emellertid inte föreslagit några sådana åtgärder eller försiktighetsmått och inte heller gett in någon utredning om detta.

Bolaget har i detta mål gett in en rapport angående miljökonsekvenser vid befintlig verksamhet (Rapport 2014-03-27 *Miljökonsekvenser vid befintlig verksamhet för sortering, mellanlagring och mekanisk bearbetning av avfall m.m.*). Av rapporten framgår bl.a. att det föreligger flera väsentliga skillnader av betydelse för

miljöpåverkan jämfört med den verksamhet som tidigare varit föremål för prövning. Flisning ingår inte längre i verksamheten. Därtill har bolaget genomfört såväl tekniska åtgärder som ändringar i arbetssättet för att minska risken för olägenheter till följd av buller. Åtgärder har också vidtagits för att minska störningarna från transporter till och från verksamheten.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att störningarna från verksamheten – som inte längre omfattar flisning – med de försiktighetsmått som föreskrivits av underinstanserna bör kunna begränsas till en godtagbar nivå. Det är således inte motiverat att nu helt eller delvis förbjuda bolagets avfallshantering på platsen. Mark- och miljööverdomstolen noterar dessutom att det förbud som utfärdats omfattar all verksamhet, dvs. även den verksamhet som bedrivs inomhus och som inte kan bedömas påverka omgivningen på ett sådant sätt att ett förbud är motiverat. Det förbud som nämnden meddelat ska därför upphävas.

Försiktighetsmått

I målet har föreskrivits försiktighetsmått vad gäller buller från verksamheten samt verksamhetstider. Vidare har bolaget redovisat att det har vidtagit vissa åtgärder och att andra åtgärder planeras för att begränsa störningarna från verksamheten, exempelvis åtgärder för att undvika damning och lukt samt uppförande av bullerskydd.

Mark- och miljööverdomstolen anser att de föreskrivna försiktighetsmått i nuläget får anses tillräckliga. Det ankommer dock på tillsynsmyndigheten att överväga om det krävs ytterligare försiktighetsmått för det fall störningar uppkommer från verksamheten. Exempelvis är reparation av containrar ett sådant moment i verksamheten där ytterligare försiktighetsmått skulle kunna övervägas.

Vite

Nämnden har förenat överträdelse av försiktighetsmått med ett vite om 500 000 kr varje gång något av försiktighetsmått överträds. Bolaget har yrkat att beloppet ska sättas ned till ett skäligt belopp.

Det är viktigt att vite bestäms till ett så högt belopp att det blir ett incitament för verksamhetsutövaren att följa de föreskrivna försiktighetsmått. Även med detta i beaktande anser Mark- och miljööverdomstolen att det föreskrivna vitet framstår som högt. Mark- och miljööverdomstolen finner att ett vitesbelopp om 250 000 kr får anses skäligt och att det som nämnden föreskrivit ska gälla varje gång något av försiktighetsmått överträds.

Sammanfattning

Mark- och miljööverdomstolens dom innebär att förbudet att bedriva verksamheten upphävs. Av det följer att bolagets verksamhet på fastigheterna XX m.fl. i Lomma kommun får bedrivas vidare med det försiktighetsmått angående buller som följer av länsstyrelsens beslut och det försiktighetsmått angående verksamhetstid som följer av mark- och miljödomstolens dom. Försiktighetsmått förenas med vite om 250 000 kr varje gång något av försiktighetsmått överträds.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Liselotte Rågmark, tekniska rådet Mikael Schultz, hovrättsrådet Margaretha Gistorp, referent, samt tf. hovrättsassessorn Christoffer Sheats.

Föredragande har varit Åsa Talvik.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-04-29
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4366-13

KLAGANDE OCH MOTPART KB
Malmö Metallteknik

Ombud: C H B och M L

MOTPART

1. BB

2. LB

MOTPART OCH KLAGANDE

1. BB

2. SFB

Ombud åt 1 och 2: M B

3. Lomma kommun, Miljö- och byggnadsnämnden

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 22 oktober 2013 i ärende nr 505-16636-13, se bilaga 1

Dok.Id 285351

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

SAKEN

Förbud och försiktighetsmått för verksamhet på fastigheten XX m fl i Lomma kommun

DOMSLUT

1. Med ändring av länsstyrelsens beslut fastställer mark- och miljödomstolen Miljö- och byggnadsnämndens i Lomma kommun beslut från den 11 juni 2013, § 70, i den del det avser förbud för KB Malmö Metallteknik att efter den 24 januari 2014 bedriva verksamhet i form av sortering och mellanlagring av annat avfall än farligt avfall, mellanlagring av farligt avfall, yrkesmässig förbehandling av elektriska och elektroniska produkter samt att genom mekanisk bearbetning återvinna annat avfall än farligt avfall på fastigheterna XX och Y m.fl, med den ändring att beslutet ska gälla först efter att det har vunnit laga kraft och att tid för avveckling bestäms till 2 år räknat från det att beslutet har vunnit laga kraft.
 2. Mark- och miljödomstolen fastställer länsstyrelsens beslut i den del det avser försiktighetsmått avseende buller.
 3. Mark- och miljödomstolen förordnar att försiktighetsmättet avseende verksamhetstider ska ha följande lydelse. ”Verksamhet utomhus får endast bedrivas helgfri mån-fred kl. 07-18.”
 4. Bolagets överklaganden - inklusive yrkandet om att mark- och miljödomstolen ska förordna att beslut om förbud inte får verkställas förrän tillståndsfrågan slutligt avgjorts - i övrigt avslås.
 5. Mark- och miljödomstolens interimistiska beslut från den 15 november 2013 ska inte längre gälla. Försiktighetsmått avseende buller och verksamhetstider ska alltjämt gälla, även domen överklagas.
-

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Lomma kommun (nämnden) beslutade den 24 april 2007 att förelägga KB Malmö Metallteknik (bolaget) att senast den 1 juni 2007 lämna in en ansökan om tillstånd för sin verksamhet på och kring fastigheterna XX och Y i Lomma kommun. Länsstyrelsen beslutade den 26 november 2007 att ändra tiden för när bolaget ska lämna in en tillståndsansökan till den 15 december 2008. Beslutet överklagades och Miljödomstolen meddelade den 17 mars 2008 dom vari bolaget förbjöds att bedriva verksamhet på fastigheten XX. Domen överklagades till Miljööverdomstolen som i dom den 16 oktober 2008 upphävde Miljödomstolens dom och istället fastställde länsstyrelsens beslut från den 26 november 2007 med den ändring att tiden för ansökan om tillstånd flyttades fram till den 30 mars 2009.

Nämnden beslutade den 31 januari 2012 att förbjuda flisning på fastigheterna.

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län beslutade den 8 mars 2012 att bevilja bolaget tillstånd för befintlig verksamheten enligt 9 kap. miljöbalken (MB) på fastigheterna XX och Y i Lomma kommun. Bolagets tillståndsansökan i den delen den avsåg flisning av trä utomhus avlogs dock.

Nämndens beslut från den 31 januari 2012 att förbjuda flisning på fastigheterna överklagades till länsstyrelsen som den 14 augusti 2012 beslutade att ändra beslutet endast på så vis att tiden då flisningsverksamheten ska ha upphört utomhus bestämdes till den 2 december 2012. Beslutet överklagades och mark- och miljödomstolen meddelade den 4 mars 2013 dom i mål M 3165-12 vari beslutet ändrades endast på så sätt att förbudet mot flisning träder i kraft åtta månader efter det att domen vunnit laga kraft. Domen överklagades men Mark- och miljööverdomstolen beslutade den 23 maj 2013 att inte meddela prövningstillstånd, mål M 2734-13.

Miljöprövningsdelegationens beslut från den 8 mars 2012 överklagades till mark- och miljödomstolen som meddelade dom den 4 mars 2013 i mål M 1224-12 vari domstolen upphävde Miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen i Skåne läns tillståndsbeslut och avlog tillståndsansökan. Domen överklagades men Mark- och

miljööverdomstolen beslutade den 23 maj 2013 (M 2735-13) att inte meddela prövningstillstånd.

I nu aktuellt mål har nämnden den 11 juni 2013, § 70, meddelat följande beslut.

(Domstolen har korrigerat målnumret i första stycket samt numreringen av punkterna, se aktbilaga 15.)

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken att förbjuda Malmö Metallteknik KB (916549-6606) att efter den 24 januari 2014 bedriva verksamhet i form av sortering och mellanlagring av annat avfall än farligt avfall, mellanlagring av farligt avfall, yrkesmässig förbehandling av elektriska och elektroniska produkter samt att genom mekanisk bearbetning återvinna annat avfall än farligt avfall på fastigheterna XX och Y m.fl. allt i enlighet med mark- och miljödomstolens dom 2013-03-04, Mål nr M 1224-12.

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar med stöd av 26 kap. 14 § miljöbalken att förbudet är förenat med vite om 10 miljoner kr.

Följande försiktighetsmått ska gälla när verksamhet bedrivs:

1. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än 50 dBA dagtid (kl. 07 - 18) helgfri måndag till fredag, 40 dB nattetid (kl. 22 - 07) samtliga dygn och 45 dBA övrig tid, mätt under den mest bullrande timmen för varje period. Momentana ljud får nattetid (kl. 22 - 07) samtliga dygn uppgå till högst 55 dBA. När ljud som innehåller ofta återkommande impulser eller innehåller hörbara tonkomponenter eller bådadera förekommer ska den tillåtna ljudnivån sänkas med 5 dBA -enheter under den tid impulserna eller de hörbara tonkomponenterna förekommer.

2. Verksamhet får endast bedrivas helgfri må - fre kl. 07 – 18

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar med stöd av 26 kap. 14 § miljöbalken och 4 § lagen om viten att förena ovanstående förelägganden (pkt. 1 och 2) med vite om 500 000 kr varje gång någon av punkter överträds.

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar med stöd av 26 kap. 26 § miljöbalken att besluten ska gälla även om de överklagas.

Bolaget överklagade nämndens beslut till länsstyrelsen och yrkade att länsstyrelsen skulle undanröja nämndens beslut om förbud, fastställa vissa ändringar av försiktighetsmått samt interimistiskt fastställa att beslutet inte ska gälla innan det vunnit laga kraft. Bolaget yrkade därtill att länsstyrelsen i särskilt beslut skulle pröva att inhibera nämndens beslut såvitt det avser försiktighetsmått. Länsstyrelsen fann i

delbeslut den 9 juli 2013 att det förelåg skäl att förordna om att det överklagade beslutet inte ska gälla avseende försiktighetsmått i punkt 1-2 i avvaktan på länsstyrelsens slutliga beslut i ärendet och förordnade om inhibition. Länsstyrelsens inhibitionsbeslut överklagades av BB och LB till mark- och miljödomstolen, som i dom den 21 augusti 2013 i mål M 3012-13 avslog överklagandet. Mark- och miljödomstolens dom överklagades inte.

Bolaget kompletterade därefter sitt överklagande med ytterligare yrkanden och grunder.

Länsstyrelsen beslutade den 22 oktober 2013 att delvis bifalla överklagandet och upphävde nämndens beslut såvitt det avsåg förbud mot att bedriva verksamhet i form av sortering och mellanlagring av annat avfall än farligt avfall, mellanlagring av farligt avfall, yrkesmässig förbehandling av elektriska och elektroniska produkter samt att genom mekanisk bearbetning återvinna annat avfall än farligt avfall på fastigheterna XX och Y. Länsstyrelsen ändrade även nämndens beslut avseende försiktighetsmått till följande lydelse (även här har numreringen korri-gerats).

1. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå, beräknat för den mest bullrande timmen under relevant period, utomhus vid bostäder än 50 dBA dagtid (kl. 07-18) helgfri månad till fredag, 40 dB nattetid (kl. 22-07) samtliga dygn och 45 dBA övrig tid. Momentana ljud får nattetid (kl. 22-07) samtliga dygn uppgå till högst 55 dBA. När ljud som innehåller ofta återkommande impulser eller innehåller hörbara tonkomponenter eller bådadera förekommer ska den tillåtna ljudnivån sänkas med 5 dBA-enheter under den tid impulserna eller de hörbara tonkomponenterna förekommer. De angivna värdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar alternativt genom immissionsmätningar. Kontrollerna ska utföras av ackrediterat organ. Kontroll ska ske när det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.
2. Verksamhet utomhus, inklusive samtliga transporter till och från verksamheten, får endast bedrivas helgfri mån-fred kl. 07-18.

Länsstyrelsen avslog överklagandet i övrigt.

Länsstyrelsens beslut har överklagats av bolaget, nämnden samt BB och SFB.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNINGAR

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen fastställer länsstyrelsens beslut att upphäva nämndens beslut om förbud mot verksamheten, att mark- och miljödomstolen fastställer länsstyrelsens beslut om försiktighetsmått avseende buller, att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, fastställer försiktighetsmålet avseende verksamhetstider till ”Verksamhet utomhus får endast bedrivas helgfri mån-fred kl. 07-18, att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, jämkar de viten som är förenade med respektive försiktighetsmått samt att mark- och miljödomstolen, för det fall ett förbud mot verksamheten fastställs, med ändring av länsstyrelsens beslut jämkar det vite som är förenat med förbudet.

Bolaget har i målet även yrkat att mark- och miljödomstolen med stöd av 32 kap. 5 § rättegångsbalken ex analogia ska vilandeförklara målet såvitt avser frågan om förbud mot verksamhet i avvaktan på att frågan om tillstånd till den aktuella verksamheten avgörs. Vidare har bolaget, för det fall mark- och miljödomstolen anser att förbudet mot verksamheten ska fastställas, i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen med stöd av 21 kap. 5 § MB skjuter upp verkställigheten av ett förbud i avvaktan på att frågan om tillstånd till den aktuella verksamheten avgörs, och i andra hand yrkat att tiden för avveckling bestäms till två år från det att beslut om förbud vunnit laga kraft.

Bolaget har i målet även framställt ett inhibitionsyrkande och därvid yrkat att mark- och miljödomstolen inhiberar länsstyrelsens beslut såvitt det avser försiktighetsmått samt vite i avvaktan på att målet avgörs.

Nämnden har yrkat att mark- och miljödomstolen, med upphävande av länsstyrelsens beslut från den 22 oktober 2013, ska fastställa nämndens beslut från den 11 juni 2013, § 70. Nämnden har vidare yrkat att mark- och miljödomstolen ska inhibera länsstyrelsens beslut i denna del.

BB och SFB har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen med upphävande av länsstyrelsens beslut fastställer nämndens beslut som förbjuder bolaget att efter den 24 januari 2014 bedriva den i detta beslut

angivna verksamheten på rubricerade fastigheter. BB och SFB har i andra hand yrkat att mark- och miljödomstolen fastställer de försiktighetsmått som nämnden beslutat om ävensom av den fastställt vitesbelopp.

Bolaget har bestritt nämndens och BBs och SFBs yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN M.M.

Bolaget har som grund för sin talan anfört i huvudsak följande. Beslutet om förbud saknar laglig grund och är inte heller sakligt motiverat. Det är formellt felaktigt att helt grunda ett förbud på ett avslag på en tillståndsansökan. Förbudet är dessutom under alla omständigheter orimligt betungande. Förbudet är en oerhört ingripande åtgärd och för bolaget innebär det en fullödig katastrof. Ett stort antal arbetstillfällen försvinner och ytterligare ett stort antal anställda berörs, upparbetade kundrelationer fördärvas och investeringar i fastigheten går om intet. I detta fall har beslutet om förbud endast grundats på den omständigheten att bolagets tidigare ansökan om tillstånd inte beviljats. Avslag på en ansökan om tillstånd utgör inte i sig något sakligt eller lagligt grundat skäl för ett förbud. Tillsynsmyndigheten har inte gjort någon egen bedömning av omständigheterna och förutsättningarna för att förbjuda verksamheten. Det saknas redan av denna anledning grund för att förbjuda verksamheten. Det finns vidare inte några sakliga skäl för att förbjuda verksamheten.

Försiktighetsmåttet avseende buller har fått en lämplig och rimlig utformning och innebörd genom länsstyrelsens beslut och ska fastställas.

Det föreskrivna försiktighetsmåttet i punkten 2 är otydligt utformat och mer ingripande än vad som behövs. Vitet för överträdelse av försiktighetsmått är oskäligt högt. Det finns mot denna bakgrund ett stort behov av att beslutet underställs rättslig prövning och vinner laga kraft innan det verkställs. Det finns därmed skäl för inhibition.

Länsstyrelsens beslut om försiktighetsmått avseende verksamhetstider omfattar även reglering av följdverksamhet som inte omfattats av nämndens beslut. Länsstyrelsens beslut utgör s k reformatio in pejus och är inte tillåten. Försiktighetsmåttet

har genom länsstyrelsens ändring blivit orimligt betungande för bolaget. Bolagets skäl för att överklaga försiktighetsmålet var att möjliggöra icke störande verksamhet inomhus även under annan tid än den som angavs i försiktighetsmålet. Länsstyrelsens tillägg angående att även transporter ska omfattas av begreppet verksamhet utgör en helt annan fråga än den som har överklagats av bolaget. Punkten 2 avseende verksamhetens arbetstider har genom länsstyrelsens beslut fått följande utformning:

2. Verksamheten utomhus, inklusive samtliga transporter till och från verksamheten, får endast bedrivas helgfri mån-fred kl. 07-18

Någon definition av vad som avses med ”transport” förekommer inte i länsstyrelsens motiv och det får antas att alla transportrörelser till och från fastigheten omfattas av begränsningen. Som skäl för beslutet anges endast att länsstyrelsen anser att samtlig verksamhet utomhus, inklusive transporter till och från verksamheten, kan ge upphov till oacceptabla störningar. Det framgår inte på vilken grund länsstyrelsen gör den här bedömningen; frågan om påverkan från transporter berörs över huvud taget inte i nämndens beslut. I praktiken innebär beslutet att personalen är förhindrad att ta sig till och från arbetsplatsen utanför ordinarie arbetstid och icke-störande arbete kan inte heller bedrivas utanför ordinarie arbetstid. Återvändande lastbilar, som har uppehållits i trafiken eller av annat skäl som bolaget inte råder över, är förhindrade att köra in på anläggningen för att parkera. Fordon kan ibland behöva lämna anläggningen under andra tider för att kunna inställa sig på annan plats vid viss tidpunkt, vilket inte heller är tillåtet. Bolaget kommer inte heller att kunna fullgöra sina jouruppdrag för omhändertagande av avfall, eftersom fordonen inte får återvända till verksamhetsområdet. Det ska särskilt framhållas att fordon som anländer efter kl. 18 endast parkerar inom anläggningen, dvs. ingen lastning eller lossning förekommer utanför ordinarie arbetstid (mån-fre kl. 07-18). Bolaget riskerar att påföras vite för överträdelser som beror på omständigheter utanför bolagets kontroll. Försiktighetsmål som innebär att nödvändiga transporter till och från fastigheten inte får förekomma innebär ett väsentligt hinder för verksamheten och är orimligt betungande. Den av bolaget föreslagna formuleringen av försiktighetsmålet är tillräckligt för att tillse att verksamheten inte medför oacceptabel störning i omgivningen.

Vitesbeloppen är orimligt höga i relation till såväl bolagets ekonomiska situation som de förhållanden de syftar till att stävja. De står inte i proportion till de risker som en överträdelse skulle medföra. Länsstyrelsens bedömning är felaktig. Det är inte möjligt att bedöma ett bolags ekonomiska förutsättningar utifrån tidigare gjorda investeringar. Vitesbeloppets storlek måste stå i proportion till bolagets faktiska ekonomiska status och inte de tidigare investeringar som har gjorts. Det avfall som tas om hand i bolagets verksamhet härrör huvudsakligen från byggarbetsplatser och industri. Lönsamheten var god under åren 2005-2008. I samband med krisen i byggbranschen 2008 skedde en drastisk nedgång i verksamheten. Viss återhämtning skedde under 2010-2011 men därefter har byggmarknaden haft mycket stora svårigheter. Bolagets nettoomsättning sjönk under 2012 med över 25 miljoner kronor. Från att ha gjort ett resultat år 2011 på 4 754 390 kronor vände bolagets resultat 2012 till en förlust på 493 439 kronor. Under innevarande år har förhållandena inom bygg- och bilbranschen försämrats ytterligare vilket dragit ner lönsamheten i återvinningsbranschen ytterligare. Ett fastställande av vite på den nivå som angivits av länsstyrelsen står inte i proportion till bolagets ekonomiska status. Beloppet är inte rimligt och står inte heller i rimlig proportion till de risker som en överträdelse skulle medföra.

Beslutet är behäftat med allvarliga fel och konsekvenserna av att beslutet tillämpas mot bolaget blir synnerligen allvarliga, varför det är ytterst angeläget att länsstyrelsens beslut såvitt avser försiktighetsmått och vitets storlek inte blir gällande mot bolaget innan det har vunnit laga kraft.

Nämnden har motsatt sig bifall till bolagets inhibitionsyrkande och anfört i huvudsak följande. Om verkställighetsförordnandet inhiberas skulle bolagets verksamhet intill dess mark- och miljödomstolen fattar slutligt beslut i ärendet vara oreglerad. En sådan situation kan inte accepteras utifrån den väl dokumenterade störningssituation som föreligger. Bolaget har tidigare fått betala vite om 100 000 kr för att man inte följt föreskrivna försiktighetsmått avseende begränsning av arbetstiden. En inhibition skulle innebära att bolaget inte skulle behöva rätta sig efter föreläggande om tider för verksamhetens bedrivande, som redan bestämts genom Miljööverdomstolens dom den 16 oktober 2008, mål nr 2562-08, varigenom Länsstyrelsen i Skånes beslut den 26 november 2007 att verksamhet bara skulle få bedrivas på vardagar

mellan 07-18 fastställdes. Föreskrifterna om försiktighetsmått är inte så betungande att en inhibition är motiverad. Bolagets förslag till villkorsformulering skulle ge problem vid bedömningen av vilken aktivitet som orsakat störning. Att begränsningen i verksamhetstider innebär att vissa aspekter av verksamheten hindras illustrerar ett av de problem som uppstår med att verksamheten bedrivs nära bostäder där tung trafik kan förekomma alla dygnets timmar. Nämnden anser inte att tung trafik kan tillåtas utanför ordinarie arbetstid 07-18 eftersom bostäder är belägna mycket nära verksamheten. Restriktioner av transporter är begränsningar som bolaget måste tåla som ett försiktighetsmått av verksamheten med tanke på den olämpliga lokaliseringen. Nämnden tolkar inte att ”transporter till och från verksamheten” i länsstyrelsens beslut från den 22 oktober 2013 omfattar personbilstransporter.

Nämnden har som grund för sitt egna inhibitionsyrkande i huvudsak anfört följande. Länsstyrelsens beslut i denna del innebär en felaktig rättstillämpning och hindrar nämnden från att vidta behövliga tillsynsåtgärder med anledning av mark- och miljödomstolens dom den 4 mars 2013, M 1224-12.

LB, BB och BB motsatte sig bifall till bolagets inhibitionsyrkanden i målet, med åberopande av i huvudsak samma skäl som nämnden anfört ovan.

Mark- och miljödomstolen meddelade den 15 november 2013 beslut i inhibitionsfrågan enligt följande.

- a) I avvaktan på att målet slutligt avgörs eller annat beslutas att ska länsstyrelsens beslut, i den del det avser upphävande av nämndens beslut att förbjuda bolaget att efter den 24 januari 2014 bedriva verksamhet i form av sortering och mellanlagring av annat avfall än farligt avfall, mellanlagring av farligt avfall, yrkesmässig förbehandling av elektriska och elektroniska produkter samt att genom mekanisk bearbetning återvinna annat avfall än farligt avfall på fastigheterna XX och Y m.fl., inte gälla. Det innebär att nämndens beslut att verksamheten inte längre får bedrivas efter den 24 januari 2014 gäller.
- b) Bolagets yrkande om att försiktighetsmått enligt punkterna 1 och 2 samt de härtill knutna vitesbeloppen tills vidare inte ska gälla lämnas utan bifall.

- c) I avvaktan på att målet slutligt avgörs eller annat beslutas ska försiktighetsmålet enligt punkten 2 ska ha följande lydelse. ”Verksamhet utomhus får endast bedrivas helgfri mån-fred kl. 07-18.”
- d) Nämndens beslut om förbud enligt punkten a) ovan ska, i avvaktan på att målet slutligt avgörs eller annat beslutas, gälla först efter att det har vunnit laga kraft. Försiktighetsmåten, med de ändringar som har gjorts av länsstyrelsen och enligt punkten c) ovan, liksom de till försiktighetsmåten knutna vitesbeloppen gäller alltså med verkställighet.

Bolaget överklagade beslutet **men Mark- och miljööverdomstolen** beslutade den 10 december 2013 att inte meddela prövningstillstånd.

Nämnden har vidare som grund för sitt överklagande i målet i huvudsak anfört följande. Nämnden beslutade den 11 juni 2013, § 70, om förbud för fortsatt verksamhet för bolaget efter den 24 januari 2014. Beslutet har fattats som en nödvändig tillsynsåtgärd i och med mark- och miljödomstolens dom den 4 mars 2013, genom vilken ett av länsstyrelsen tidigare meddelat tillstånd för verksamheten upphävdes. Mark- och miljödomstolen fann att den av länsstyrelsen tillståndsgivna återvinningsverksamheten inte var tillåtlig med den aktuella lokaliseringen. Länsstyrelsen framhåller i sitt beslut att nämnden genom sitt förbud inte bara förbjudit ”den verksamhet för vilken tillstånd söktes utan även samtliga andra avfallsverksamheter på platsen som innebär sortering och mellanlagring av annat avfall än farligt avfall, mellanlagring av farligt avfall samt yrkesmässig förbehandling av elektriska och elektroniska produkter samt att genom mekanisk bearbetning återvinna annat avfall än farligt avfall, oavsett omfattning eller omgivningspåverkan”. Enligt länsstyrelsens mening är ”förbudet mer omfattande än vad som är nödvändigt och därför inte förenligt med miljöbalkens bestämmelser”. Nämnden har emellertid inte förbjudit annat än vad som det nu upphävda tillståndet omfattar. I sitt beslut hänvisar nämnden också till mark- och miljödomstolens dom genom skrivningen ”allt i enlighet med mark- och miljödomstolens dom 2013-03-04, Mål nr. 2734-13” (mål M 1224-12 – domstolens korrigerings enligt aktbilaga 15) för att det inte ska råda några tvivel om vad förbudet omfattar. Mark- och miljödomstolen har i domskälen angett grunderna för upphävande av länsstyrelsens tillståndsbeslut. Prövningen avseende tillåtligheten är därför redan gjord av mark- och miljödomstolen och nämnden måste i sin tillsyn rätta sig efter domstolens dom som säger att verksamheten inte är tillåtlig.

Nämnden menar således att den haft att förhålla sig till den samlade verksamhet som det sökts tillstånd till och som befunnits otillåten och inget annat. Om länsstyrelsen med sin motivering menat att nämnden istället borde ha övervägt att exempelvis förbjuda vissa delar av verksamheten eller meddela föreläggande om begränsad hantering av ett eller flera avfallsslag menar nämnden att utrymme för detta saknats i den föreliggande situationen. Möjligen skulle ett sådant utrymme funnits om det i domskälen framkommit att någon del av hanteringen ”stuckit ut” ur störningssynpunkt och därför varit avgörande för domstolens bedömning, eller om frågan om verksamhetens närmare omfattning varit avgörande för denna, men så har inte varit fallet. Förslag i denna riktning har heller inte framförts från verksamhetsutövaren. När länsstyrelsen efter överprövning beslutade att upphäva nämndens beslut såvitt avsåg förbud att bedriva verksamhet i form av sortering och mellanlagring av avfall m.m. ändrade länsstyrelsen, som nämnts ovan, också försiktighetsmått, så att verksamhet inomhus tillåts utanför ordinarie arbetstider 07-18. Nämnden vill påtala att även verksamheter inomhus kan orsaka störningar i sig i form av buller och damning, förutom att de kan generera tunga transporter eller annan bullrande aktivitet utomhus. Det är inte heller alltid givet vad som ska anses som inom- eller utomhusarbete, då det förekommer verksamhet under tak, men där väggar saknas åt något håll eller det finns portar som kan stå öppnade.

BB och SFB har som grund för sin talan i huvud-sak anfört följande. Mark- och miljödomstolen har i dom i mål nr M 1224-12 upp-hävt länsstyrelsens tillåtighetsbeslut och avslagit bolagets tillståndsansökan till sortering och mellanlagring av annat avfall än farligt avfall, mellanlagring av farligt avfall, yrkesmässig förbehandling av elektriska eller elektroniska produkter samt att genom mekanisk bearbetning återvinna annat avfall än farligt avfall till en sammanlagd årlig mottagen mängd om 10 000 ton. Allt i enlighet med hur bolaget framställt sina yrkanden i målet. I ovan nämnda dom anför mark- och miljödomstolen på sidan 20 i domen. ”Då verksamheten inte är befunnen tillätlig ankommer det på tillsynsmyndigheten att meddela de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalkens regler ska följas.” Med verksamheten måste i detta fall förstås hela den verksamhet för vilket bolaget sökt tillstånd såsom den presenterats ovan och under rubriken Bakgrund på sidan 3 i domen. Eftersom bolagets verksamhet såsom den

presenterats och prövats i domen inte har befunnits tillåtlig på nämnda plats har nämnden förbjudit bolaget att, efter viss tid, bedriva densamma. Nämndens förbud omfattar inte någon annan verksamhet än den verksamhet bolaget sökt tillstånd till och vilket förklarats ej vara tillåtlig. Skälen för varför den av bolaget sökta verksamheten inte är tillåtlig framgår med önskvärd tydlighet i domen, varför det måste saknas anledning för nämnden att upprepa detta i sitt beslut. Att verksamheten inte är tillåtlig är således tillräcklig grund i sig att förbjuda verksamheten. I länsstyrelsens skäl för beslutet att upphäva nämndens beslut, sidan 10, anges det inledningsvis att det ligger i sakens natur att verksamheten, såsom den utformats i tillståndsansökan, bör förbjudas av tillsynsmyndigheten. Härefter räknar länsstyrelsen upp de verksamheter som kommunen förbjuder, vilka i allt är desamma som bolaget sökt tillstånd till och vilka förklarats icke tillåtliga på platsen, för att sedan påstå att ett förbud för dessa verksamheter är mer långtgående än vad som prövats vara icke tillåtligt enligt domstolens dom. Det saknas således helt stringens i länsstyrelsens resonemang i denna del och det är makarna Bs uppfattning att länsstyrelsen i denna del helt enkelt måste ha tänkt fel eller inte i tillräcklig grad tagit del av mark- och miljödomstolens dom. Det är enligt makarna Bs förmenande, vid en jämförelse mellan mark- och miljödomstolens dom och nämndens avfattning av förbudet, uppenbart att den verksamhet som förbudet tar sikte på är exakt samma verksamhet som mark- och miljödomstolen förklarat icke tillåtlig. Vad särskilt gäller behovet av angivna försiktighetsmått och storlek på vitesbelopp som kommunen beslutat om och vilka i vissa delar fastställts av länsstyrelsen hänvisar Bs till vad som anförts inför prövningen av inhibitionsfrågan. Med beaktande av vad som anförts ovan föreligger det tillräckliga skäl för domstolen att i enlighet med Bs yrkanden upphäva länsstyrelsens beslut.

Bolaget har vidare i huvudsak anfört följande. Genom mark- och miljödomstolens beslut i inhibitionsfrågan den 15 november 2013 har försiktighetsmålet avseende verksamhetstider fått en lämplig utformning och innebörd. Såväl nämnden som Bs har anfört att prövningen avseende verksamhetens tillåtlighet redan har gjorts av mark- och miljödomstolen och att nämnden har haft att rätta sig efter detta i sin tillsyn. Enligt klagandena utgör den omständigheten att verksamheten enligt tillståndsansökan inte har bedömts tillåtlig grund för att förbjuda verksamheten.

Nämnden anför att det möjligen hade kunnat finnas förutsättningar för att begränsa förbudet till vissa delar av verksamheten om det i domskälen funnits någon del av verksamheten som ”stuckit ut”, vilket nämnden menar att det inte gjort. Mark- och miljödomstolen kan inte inom ramen för en tillståndsprövning enligt 9 kap. MB ange vilka beslut tillsynsmyndigheten bör fatta inom ramen för tillsynen enligt 26 kap. MB. En dom som innebär att ett tidigare meddelat tillstånd upphävs efter överklagande har inte den rättsverkan att den pågående (anmälningsskyldiga) verksamheten ska förbjudas av tillsynsmyndigheten. Mark- och miljödomstolen har i domskälen angett att det ankommer på tillsynsmyndigheten att meddela de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalkens regler ska efterlevas. Detta innebär att tillsynsmyndigheten måste göra en självständig bedömning av om det finns skäl att meddela föreläggande eller förbud. Hur långtgående ett föreläggande eller förbud ska vara måste också särskilt bedömas av tillsynsmyndigheten. Ett förbud är vidare framåtsyftande, inte en sanktion för vad som redan inträffat, se Lindblom, a.a. s. 586 f. För att meddela ett förbud måste således göras en prognos om de förväntade störningarna. Tillsynsmyndigheten måste alltså göra en egen bedömning i sak. Någon sådan bedömning har inte skett.

Det bör i sammanhanget nämnas att bolaget, när nämnden meddelade beslut om förbud i juni 2013, inte hade mottagit några klagomål på verksamheten under mer än ett års tid. Bolaget ställer sig frågande till nämndens påstående att det i mark- och miljödomstolens domskäl inte finns någon del av verksamheten som skulle vara särskilt framträdande ur störningssynpunkt. Den dominerande diskussionen i domskälen rör effekterna av flisning av trä utomhus. Bolagets genomgång av samtliga synpunkter som under åren inkommit till tillsynsmyndigheten avseende verksamheten vid Kanik ger samma bild: omkring 40 procent av klagomålen rör flisningsverksamheten, som nu har avvecklats helt. Den omgivningspåverkan som diskuteras i domskälen härrör inte den verksamhet som bedrivs inomhus.

Enligt bolagets mening kan verksamhet inomhus endast avse sådan verksamhet som bedrivs inne i en byggnad, medan utomhus omfattar verksamhet som inte bedrivs inne i en byggnad, exempelvis verksamhet som bedrivs under ett skärmtak.

Huruvida dörrar eller fönster är öppna vid verksamhet inomhus är en fråga om försiktighetsmått. Vad nämnden anför sätter också fingret på det problematiska med

hur nämnden i sitt beslut har utformat försiktighetsmåten. Det är oklart vad försiktighetsmåten kan anses omfatta och vad som kan anses utgöra överträdelse, samtidigt som en överträdelse är förenad med ett synnerligen högt vite. Bolaget konstaterar att den verksamhet som bedrivs inomhus aldrig tidigare har varit föremål för klagomål till tillsynsmyndigheten eller diskuterats närmare under den tidigare tillståndsprövningen. Den ger inte heller upphov till beaktansvärda störningar i omgivningen och nämndens föreläggande är således mer ingripande än vad som krävs i det enskilda fallet. Det förekommer helgtid inga transporter inom området för att tillgodose bolagets verksamhet inomhus. Endast i undantagsfall, cirka 1-2 gånger per år, kan det på grund av bolagets jouruppdrag hända att lastbilar behöver lämna respektive återvända till området under en helg. I sådana fall sker emellertid inte någon lastning eller lossning av avfall, utan fordonet parkeras endast. Det är endast vid ett fåtal tillfällen per år som transport till respektive från verksamhetsområdet kan förekomma i bolagets verksamhet.

Bolaget har nyligen till miljöprövningsdelegationen lämnat in en ny ansökan om tillstånd till avfallsverksamhet inom de aktuella fastigheterna, vilket innehåller nytt underlag och nya skyddsåtgärder och försiktighetsmått som inte tidigare har varit föremål för prövning. Utredningarna visar att verksamheten, såväl idag som med ansökt produktion, innehåller de krav som normalt uppställs på denna typ av verksamhet. Tillståndsfrågan måste prövas innan frågan om förbud mot verksamheten avgörs och målet bör därför vilandeförklaras i den delen i avvaktan på tillståndsprövningen. Skulle mark- och miljödomstolen ändå ta upp förbudsfrågan till prövning och finna att nämndens beslut ska fastställas, bör verkställighet av ett förbud inte ske förrän tillståndsfrågan har avgjorts. Bolaget måste under alla omständigheter ges skälig tid för att avveckla verksamheten.

BB och SFB har vidare i huvudsak anfört följande. Oavsett vilken rättsverkan mark- och miljödomstolen i Växjös dom i mål M 1224- 12 har är nämndens beslut korrekt. Det grundas inte enbart på domen och dess innehåll utan på drygt tio års erfarenhet av bolagets agerande och deras drift av verksamheten. Den samlade bilden av bolagets vilja och förmåga att ta erforderlig hänsyn till sin omgivning kan inte leda till något annat än en negativ prognos om framtida omgivningspåverkan. Det förekommer alltså synnerligen besvärande stör-

ningar, främst i form av buller från lastningar och lossningar, flytt av containrar och transporter såväl dag- som kvälls- och nattetid. Enligt bolaget var 40 procent av tidigare klagomål hänförliga till flisningsverksamheten. Med denna logik innebär det att 60 procent av klagomålen var hänförliga till andra aktiviteter i verksamheten och dessa har på intet sätt eliminerats. Att klagomålen skulle ha avtagit torde snarare bero på att närboende, i och med mark- och miljödomstolens dom i mål M 1224-12, förlitar sig på att verksamheten inom kort skulle komma att upphöra i och med att bolagets tillståndsansökan avslagits. En ytterligare förklaring är den resignation som lätt uppstår med tiden när olägenheterna inte upphör trots otaliga klagomål, trots löften från verksamhetsutövaren och trots myndighets ingripande. Om länsstyrelsens försiktighetsmått ska äga fortsatt giltighet i den del där bolagets yrkande har hörtsammats ska även den del av försiktighetsmått som har skärpts stå fast. På sätt framgår i mål NJA 2010 s. 690 gör sig principen om *reformatio in pejus* inte gällande fullt ut i miljömål. För att åstadkomma ett rimligt avvägt och ett ändamålsenligt beslut måste en prövning kunna omfatta även andra villkor än de som överklagats.

Bolagets åtgärd att ge in en ny tillståndsansökan ligger helt i linje med bolagets tidigare och under tio år praktiserande tillvägagångssätt nämligen att utnyttja alla tillgängliga medel för att förhåla tidpunkten för avvecklingen av verksamheten på platsen. Bs har inte fått tagit del av bolagets nya ansökan men, enligt det samrådsmaterial som föregått denna ansökan, framgår det att tillståndsansökan avser i allt väsentligt samma verksamhet som den i mål M 1224-12 prövade verksamheten, med den skillnaden att avfallsvolymer nu ökat med tio procent och att flisning ska ersättas med krossning. Utdrag ur bolagets samrådsunderlag finns bifogat. Det är vid en genomgång av samrådsunderlaget särskilt beklämmande att konstatera att bolaget endast tagit till sig en mycket liten del av mark- och miljödomstolens bedömning i mål M 1224-12 och i stort sett hänger upp hela den nya prövningen på mark- och miljödomstolens, såsom Bs uppfattar det, olyckliga och onödiga tillägg längst ner på sidan 19 i domskälen. Bolaget har haft drygt tio år på sig att visa att verksamheten kan bedrivas med iakttagande av erforderlig hänsyn till omgivningen. Alltsedan driftstarten har det pågått någon form av rättslig prövning av verksamheten (se bland annan miljööverdomstolens mål M 2562-08, miljödomsto-

lens mål M 3559-07). Då bolaget under dessa förhållanden misslyckats med att visa att verksamheten kan bedrivas inom ramen för miljöbalkens krav saknas det anledning att tro på någon som helst förändring i detta avseende. Det kan inte vara lagstiftarens avsikt att möjligheten till uppskjuten verkställighet av beslut om förbud jämlikt 21 kap. 5 § MB ska kunna vara möjlig att utnyttja i en situation som denna. Bolagets begäran om uppskjuten verkställighet ska därför avslås.

Bolaget har vidare i huvudsak anfört följande. Det kan finnas en felaktig förväntan från såväl kommunen som närboende att det över huvud taget inte borde låta eller lukta från verksamhetsområdet. Det finns också en tendens att uppfatta alla typer av emissioner från bolagets verksamhetsområde som störande, även om emissionen i fråga håller sig inom gängse normer. Verksamhetsområdet är dock sedan lång tid i översiktsplanen avsatt för industriell verksamhet. Ett visst mått av störningar måste accepteras och tålas vid ett industriområde. Den nya ansökan om tillstånd syftar inte till att förhåla avvecklingen av verksamheten. Den syftar till att erhålla ett tillstånd för verksamheten som gäller mot alla, så att verksamheten ska kunna fortsätta att bedrivas långsiktigt. NJA 2010 s. 690 rör frågan om villkorsreglering av buller i ett tillstånd till en verksamhet, där ansökan prövades i mark- och miljödomstol i första instans, medan nu aktuellt mål rör överklagande av ett tillsynsbeslut. Enligt bolaget har detta betydelse för domens relevans i detta sammanhang. Det är en väsentlig skillnad mellan att fastställa ett slutligt villkor i ett tillstånd, som för en längre tid blir gällande mot var och en, och ett försiktighetsmått i ett tillsynsbeslut, som först och främst gäller mot den part som är adressat för beslutet och som kan ersättas med ett nytt beslut vid behov. Utrymmet för bedömningen av vad som har överklagats är väsentligt mindre i fråga om tillsynsbeslut än vid tillståndsprövning. I detta fall har länsstyrelsen, utan föregående utredning, gjort ett eget tillägg till försiktighetsmålet om verksamhetstid. Tillägget är till nackdel för bolaget. NJA 2010 s. 690 kan enligt bolagets mening inte åberopas till stöd för att principen om reformatio in pejus inte skulle vara fullt ut tillämplig i detta fall. Den aktuella ändringen har inte heller kommunicerats med parterna.

Den innebörd som försiktighetsmålet om verksamhetstid har fått genom mark- och miljödomstolens beslut från den 15 november 2013 bör fastställas. Bestämmelsen omfattar inte följdverksamheter som transporter och möjliggör således fordonstrafik

utanför de i försiktighetsmålet angivna tiderna. Nämnden anger som enda grund för beslutet att förbjuda den pågående verksamheten att bolagets tidigare ansökan om tillstånd har avslagits och att mark- och miljödomstolen har förbjudit flisning. Varken i skälen till beslutet eller i nämndens senare argumentation kan utläsas någon annan omständighet som motiv för beslutet. Mark- och miljödomstolens avslag på en tillståndsansökan kan aldrig utgöra en självständig grund för förbud av verksamheten, som bedrivs efter en anmälan till tillsynsmyndigheten. Det förhållande att avslagsbeslutet vunnit laga kraft saknar betydelse för denna bedömning och avslagsbeslutet har inte rättskraft i ett förbudsmål, eftersom det inte är fråga om samma rättsföljd (Jfr Lindblom, Miljöprocess del II s. 695 f). Kommunen måste själv ta ställning till om det finns skäl att förbjuda den verksamhet eller om det räcker att reglera den genom krav på skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått. Den bedömningen måste således ske självständigt och på grundval av de sakliga omständigheter som föreligger. Någon sådan bedömning har emellertid inte gjorts. Det ankommer på tillsynsmyndigheten att visa eller åtminstone anföra skäl för att verksamheten av miljöskäl måste förbjudas och att det inte räcker med försiktighetsmått. Detta framgår bl.a. av bestämmelsen i 26 kap. 9 § andra stycket MB. Bestämmelsen innebär bl.a. att förbud mot en miljöskadlig verksamhet normalt inte ska utfärdas; i allmänhet räcker det med ett föreläggande om att vidta skyddsåtgärder (se Bengtsson m.fl. i Miljöbalkskommentaren sid 26:21).

Eftersom flisningen har förbjudits och upphört i enlighet med särskild dom, kan kommunens förbud vidare endast avse den övriga verksamheten. Stora delar av verksamheten medför över huvud taget ingen störning i omgivningen och har alltså inte ifrågasatts av närboende eller myndigheter. Även denna verksamhet omfattas emellertid av förbudet. Det saknas helt skäl att förbjuda verksamhet som inte medför någon störning. Bolaget anser att de försiktighetsmått som meddelats i målet är tillräckliga i avvaktan på att bolagets tillståndsansökan prövas.

Bolaget har ingett miljökonsekvensbeskrivningen till den nya tillståndsansökan. Av denna framgår att flera av tidigare störningar hade samband med den flisning som nu har upphört. Vissa ytterligare bullerdämpande åtgärder har vidtagits bl.a. några nya bullerplank, samt åtaganden om ytterligare åtgärder.

Mark- och miljödomstolen har i beslut den 4 mars 2014 avslagit bolagets yrkande om att målet ska förklaras vilande. i avvaktan på att frågan om tillstånd till den aktuella verksamheten avgörs.

DOMSKÄL

I målet tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet.

Förbud

Mark- och miljödomstolen har i lagakraftvunnen dom i mål M 1224-12 funnit att den i målet sökta verksamheten på grund av lokaliseringen inte är tillåtlig enligt miljöbalken, varför länsstyrelsens tillståndsbeslut upphävdes och bolagets tillståndsansökan avslogs. Nämnden beslutade därefter i enlighet med mark- och miljödomstolens dom samt med stöd av 26 kap. 9 § MB om förbud för fortsatt verksamhet för bolaget.

Den verksamhet som omfattas av nämndens förbud saknar tillstånd och bolaget har inte heller visat att verksamheten uppfyller miljöbalkens krav avseende framför allt 2 kapitlet. Mark- och miljödomstolens finner att nämndens beslut att förbjuda verksamheten utifrån domen i mål M 1224-12 är en befogad tillsynsåtgärd utifrån bestämmelsen i 26 kap. 9 § MB. Domstolen finner inte att nämndens förbudsbeslut utifrån en proportionalitetsbedömning är mer ingripande än vad som behövs i nu aktuellt fall. Nämndens beslut att förbjuda fortsatt verksamhet på den aktuella platsen ska därför fastställas.

Försiktighetsmått avseende buller

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning angående försiktighetsmåttet avseende buller. Länsstyrelsens beslut såvitt avser försiktighetsmått för buller ska därför fastställas.

Försiktighetsmått avseende verksamhetstid

I nämndens beslut hade försiktighetsmåttet avseende verksamhetstid följande lydelse. ”Verksamhet får endast bedrivas helgfri må-fre kl. 07-18”. Genom länsstyrelsens beslut fick försiktighetsmåttet följande lydelse. ”Verksamhet utomhus, inklusive samtliga transporter till och från verksamheten, får endast bedrivas helgfri

mån-fred kl. 07-18.” Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa att försiktighetsmålet avseende verksamhetstider ska ha den lydelse som mark- och miljödomstolen beslutade om i sitt interimistiska beslut från den 15 november 2013, ”Verksamhet utomhus får endast bedrivas helgfri mån-fred kl. 07-18.”

Mark- och miljödomstolens bedömning är att länsstyrelsen genom sin formulering av försiktighetsmålet har gett försiktighetsmålet en vidare omfattning än vad som följde av nämndens beslut, vilket inte får anses tillåtet då beslutet i denna del endast har överklagats av bolaget. Detta även vid beaktande av det utrymme som enligt överrättspraxis (NJA 2010 s. 890) finns för en prövande myndighet att göra ändringar utöver vad en klagande yrkat i miljömål. Med den lydelse som försiktighetsmålet har fått genom mark- och miljödomstolens interimistiska beslut från den 15 november 2013 kan fordonstransport ske till och från fastigheterna andra tider än mån-fred kl. 07-18, men lastning och lossning utomhus får inte ske utanför dessa tider. Med ”utomhus” avses ett utrymme som inte begränsas av fyra väggar och tak, dvs. även sådana öppenytor som i och för sig har takskydd och en, två eller tre väggar. Mark- och miljödomstolen förordnar slutligt att försiktighetsmålet avseende verksamhetstider ska ha följande lydelse. ”Verksamhet utomhus får endast bedrivas helgfri mån-fred kl. 07-18.”

Vitesbeloppens storlek

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att det vitesbelopp om 10 miljoner kr som är knutet till verksamhetsförbudet uppgår till ett betydande belopp. Domstolen finner dock att vitesbeloppet måste fastställas till ett belopp som kan antas förmå bolaget att rätta sig efter förbudet och att det därmed behöver uppgå till en nivå som inte gör det ekonomiskt fördelaktigt för bolaget att underlåta att iaktta det. Mot bakgrund av vad som anförts ovan samt mot bakgrund av bolagets storlek och omsättning får det av nämnden beslutade vitesbeloppet om 10 miljoner kr därför anses skäligt. Vad bolaget har anfört angående sina ekonomiska förutsättningar föranleder ingen annan bedömning från domstolens sida i detta avseende.

Vad gäller det vitesbelopp som är knutet till respektive försiktighetsmål finner mark- och miljödomstolen i likhet med länsstyrelsen att de aktuella störningarna i förevarande fall har varit föremål för utredning och åtgärder under lång tid. Det får

anses angeläget att försiktighetsmått inte överträds. Vitesbeloppet ska därför uppgå till ett belopp som kan antas förmå bolaget att följa de försiktighetsmått som är förenade med vitet. Även mot bakgrund av vad bolaget har anfört angående sina ekonomiska förutsättningar bedömer mark- och miljödomstolen därför att det vitesbelopp om 500 000 kr som är knutet till respektive försiktighetsmått får anses skäligt.

Frågan huruvida särskilda skäl för jämkning av vitesbeloppen föreligger får, för det fall en överträdelse sker, prövas i mål om vitets utdömande.

Frågan om interimistiska förordnanden samt verkställighet

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen med tillämpning av 21 kap. 5 § MB ska skjuta upp verkställigheten av förbudet i avvaktan på att frågan om tillstånd till den aktuella verksamheten avgörs. Bolaget har till mark- och miljödomstolen anfört att det till miljöprövningsdelegationen har lämnat in en ny ansökan om tillstånd till avfallsverksamhet inom de aktuella fastigheterna och att ansökan innehåller nytt underlag och nya skyddsåtgärder och försiktighetsmått som inte tidigare varit föremål för prövning.

Bestämmelsen i 21:5 MB är inte uttalat begränsad till de fall när mark- och miljödomstolen enligt 21 kap 1 § 1 stycket prövar ansökningar som förstainstans, även om det är i de situationer när domstolen prövar en tillståndsansökan, som bestämmelsen huvudsakligen synes aktualiseras. Mark- och miljödomstolen anser att möjligheten som föreligger för domstolen att meddela ett beslut enligt 21 kap 5 § miljöbalken förutsätter att verksamhetsutövaren närmare redovisat på vilket sätt verksamheten uppfyller miljöbalkens krav, d.v.s. även krav på lokalisering m.m. Även om Bolaget har kompletterat med miljökonsekvensbeskrivningen inför sin nya tillståndsansökan, anser domstolen att det saknas tillräckliga förutsättningar för att meddela förordnande enligt 21 kap. 5 § MB.

Nämnden har med stöd av 26 kap. 26 § MB förordnat att deras beslut från den 11 juni 2013, § 70, ska gälla även om de överklagas.

Av förarbetena till bestämmelsen i 26 kap. 26 § MB framgår att det ankommer på tillsynsmyndigheten att bestämma i vilket fall beslutet ska gälla omedelbart. Vidare

framgår det att ett verkställighetsförordnande i första hand bör förbehållas ärenden där skyndsamma åtgärder krävs för att förhindra skador eller olägenheter. Frågan bör, i de fall den som berörs av ett tillsynsbeslut inte delar tillsynsmyndighetens bedömning, prövas av domstol innan verkställighet får ske. (Prop. 1997/98:45 del 2 s. 285)

I nu aktuellt mål har nämnden meddelat ett förbud mot bolagets verksamhet som länsstyrelsen genom sitt beslut har upphävt. Mark- och miljödomstolen har i sin prövning avseende nämndens beslut om förbud ovan kommit fram till att nämndens beslut om förbud ska fastställas. Även om ärendet varit långdraget är detta i sig inte skäl för att ett förbud mot verksamheten ska gälla med verkställighet. Försiktighetsmåttan som fastställs gäller med verkställighet. Det saknas emellertid skäl att även beslutet om förbud ska gälla omedelbart, även om det överklagas. Nämndens beslut om förbud ändras på så sätt att förbudet mot verksamheten ska gälla först efter att det har vunnit laga kraft.

Bolaget har, för det fall ett förbud mot verksamheten fastställs, yrkat att tiden för avveckling bestäms till två år från det att beslutet om förbud vunnit laga kraft. Mot bakgrund av att verksamhetens lokalisering och tillåtlighet varit ifrågasatt i vart fall sedan 2007 anser domstolen att tiden för avveckling bör vara så kort som möjligt. Med tanke på att försiktighetsmåttan begränsar störningarna under avvecklingstiden kan dock bolagets yrkande medges.

Mark- och miljödomstolen har genom denna dom fastställt länsstyrelsens lydelse av försiktighetsmåttet avseende buller samt ändrat lydelsen av försiktighetsmåttet avseende verksamhetstid på sätt som framgår av domslutet. Mark- och miljödomstolen finner att försiktighetsmåttan samt de till försiktighetsmåttan knutna vitesbeloppen alltjämt ska gälla med verkställighet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 20 maj 2014.

Lena Stjernqvist

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg. Föredragande har varit Andrea Airosto.